

Toimittajaloukku ja sen välttäminen

Sampo Lehtinen
sampo.lehtinen@iki.fi

14.4.2015

Ohjelmistojärjestelmä on investointi

- Investoinnilla on arvo, jota investoinnin tehneen tahon kannattaa vaalia

Arvo pitkällä aikavälillä

- Ohjelmiston arvo pitkällä tähtäimellä on sen hyöty
 - Jos ohjelmisto muuttuu hyödyttömäksi, arvo on nolla
- Tarkoituksenmukaisena säilyttäminen
 - Millä hinnalla?
- Keskittyy sisäiseen laatuun

Arvon muodostuminen lyhyellä aikavälillä

- Käyttökokemus, houkuttelevuus, UX
- Hyödyt
- Keskittyy ulkoiseen laatuun
- Tarkoituksenmukaisuus

Mikä toimittajaloukku oikeastaan on?

- Epäedullinen ja vaikeasti poistettava riippuvuus tietystä toimittajasta

Loukku tarkemmin

- Riippuvuus tietystä järjestelmästä
- Järjestelmän riippuvuus tietystä toimittajasta
- Järjestelmään kohdistuu muutostarpeita
- Epäedullinen neuvotteluasema

Miksi toimittajaloukku
muodostuu?

- Lyhyen tähtäimen edut pitkän tähtäimen etujen ohi
 - Paineet rahoituksessa tai aikataulussa
 - Huono aikataulu, yritetään liian valmista
 - Asiakkaan keskittyminen epäoleelliseen

- Tekijänoikeudelliset syyt
 - Ei oikeutta lähdekoodeihin
 - Oikeus lähdekoodeihin, mutta toimittajan oikeudet esteenä
 - Vaihtoehtoina vain toimittaja tai in-house
- Voidaan joskus kiertää arkkitehtuurisin ratkaisuin
 - Esimerkiksi rajapinta integrointeja varten ongelmien ohitse

- Ohjelmistojärjestelmän tuntevan edullinen asema kilpailutilanteessa
 - Varmempi tieto katteesta ja työmääräistä
 - Usein tehokkaampi kuin ulkopuolelta tuleva
- Ulkopuolisen huomattavan vaikea arvioida riskien suuruutta
- Muita ei välttämättä edes kiinnosta yrittää

- Epäsymmetria osaamisessa
 - Toimittaja tuntee järjestelmän usein asiakasta paremmin
 - Asiakas ei tunne omaa etuaan
 - Toimittaja ei välttämättä välitä asiakkaan edusta
 - Osaaminen liiketoiminnan alueella, liiketoimintana muuta kuin IT

- Riippuvuus harvinaisesta osaamisesta
- Pahimmillaan toteutetaan jo alkujaan
 - perinnejärjestelmää
 - toimittajaloukkua
- Ja perinneekoodilla

Muodostuu erityisesti

- Matalasta sisäisestä laadusta
- Vaihtokustannuksista ja niihin liittyvistä psykologisista seikoista
- Uponneiden kustannuksien harha
- Riskin karttaminen
- Virheiden myöntäminen ja tosiasioiden tunnustaminen

Miten toimittajaloukun
voisi välttää?

Välttäminen

- Hinnoittelumallit, joissa toimittaja ja asiakas ovat yhteisessä veneessä
 - Esimerkiksi palveluna ostaminen
- Läpinäkyvyys ja mahdollisuus vaikuttaa
 - Ketteryys eduksi, mutta ei tae
 - Avoin lähdekoodi

Välttäminen 2

- Järjestelmän kehittämisen pitkäjänteisyys ja johdonmukaisuus
- Tavoitteet selviksi
- Laatu, varsinkin sisäinen, tärkeäksi
- Mittaaminen, seuranta, trendikäyrät
 - Sanktiot, kannustimet

Eroon jo muodostuneesta
toimittajaloukusta?

Loukun poiston järkevyydestä?

- Harkittava, onko toimittajaloukun aiheuttava järjestelmä riittävän hyvin nykyistä toimintaa tukeva
- Kokonaan uusi voi olla fiksumpaa
- Lähtökohtaisesti varmempi tapa päästä loukusta, mutta voi muodostua uudeksi loukuksi

Eroon loukusta

- Mahdollista
 - Samat keinot kuin välttämisessä
- Arkkitehtuuriset ratkaisut
 - Korvaaminen pala kerrallaan
 - Uusia toimittajia apajille, kilpailua
- Kokonaan uusi?

Perimmäinen syy

- Asiakkaan ja toimittajan hyödyt ovat ristiriitaiset
 - Toimittaja usein hyötyy toimittajaloukusta
- Vaihtokustannukset
 - Kustannukset, jotka koituvat toimittajaa tai järjestelmää vaihtaessa
 - Luonteeltaan uponneita lisäkustannuksia

Syyn poistaminen

- Sovitetaan asiakkaan ja toimittajan edut yhteneväisiksi
- Vaihtokustannukset mataliksi
 - Toimittajan vaihtamisesta todellinen uhka
- Löyhästi kytketyt järjestelmät
 - Todellista kilpailua usean toimittajan käyttämisen kautta

Lyhyesti

- Muodostuu, kun
 - organisaation toiminnan jatkuvuus riippuu tietystä järjestelmästä ja
 - järjestelmän hyödyllisyys tietystä toimimijasta ja
 - asiakkaan neuvotteluasetelma on heikko
- Kehittäminen talon sisällä ei anna automaattista suojaa

Lyhyesti 2

- Vältetään muokkaamalla toimittajan ja asiakkaan edut yhteneviksi
- Käytännössä esimerkiksi painamalla vaihtokustannukset niin alas, että on toimittajan edun mukaista tehdä asiat niin hyvin, ettei asiakas halua vaihtaa toimittajaa